

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δέκατο τμήμα)

της 16ης Νοεμβρίου 2017*

«Αίτηση αναιρέσεως – Ρήτρα διαιτησίας – Έκτο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης (2002-2006) – Απόδοση μέρους των καταβληθέντων στην αναιρεσείουσα ποσών – Κατ' αποκοπήν αποζημιώσεις»

Στην υπόθεση C-250/16 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 2 Μαΐου 2016,

Ludwig-Bölkow-Systemtechnik GmbH, με έδρα το Ottobrunn (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τον Μ. Núñez Müller, Rechtsanwalt,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η:

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον Τ. Maxian Rusche και την F. Moro,

εναγομένη πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δέκατο τμήμα),

συγκείμενο από τους Α. Borg Barthet (εισηγητή), προεδρεύοντα τμήματος, Μ. Berger και F. Biltgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Μ. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: Α. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Απόφαση

- 1 Με την αίτησή της αναιρέσεως η Ludwig-Bölkow-Systemtechnik GmbH ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 19ης Φεβρουαρίου 2016, Ludwig-Bölkow-Systemtechnik κατά Επιτροπής (T-53/14, μη δημοσιευθείσα, στο εξής: αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, EU:T:2016:88), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο έκανε εν μέρει δεκτή την αγωγή της με αίτημα να αναγνωρισθεί, αφενός, ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν είχε δικαίωμα να απαιτήσει την απόδοση των προκαταβολών που αυτή είχε εισπράξει στο πλαίσιο τριών συμβάσεων και, αφετέρου, ότι η ενάγουσα και ήδη αναιρεσείουσα δεν υποχρεούτο να καταβάλει στην Επιτροπή κατ' αποκοπήν αποζημιώσεις.

Το ιστορικό της διαφοράς

- 2 Το ιστορικό της διαφοράς συνοψίζεται στις σκέψεις 1 έως 19 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ως εξής:
  - «1 Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 2321/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με τους κανόνες συμμετοχής επιχειρήσεων, κέντρων ερευνών και πανεπιστημίων και τους κανόνες διάδοσης των αποτελεσμάτων της έρευνας για την υλοποίηση του έκτου προγράμματος πλαισίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2002-2006) (ΕΕ [2002,] L 355, σ 23), και στο πλαίσιο που ορίζεται από την απόφαση 1513/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2002, για το έκτο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με σκοπό τη συμβολή στη δημιουργία του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας και στην καινοτομία (2002-2006) (ΕΕ [2002,] L 232, σ. 1), η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συνήψε τρεις συμβάσεις επιδοτήσεως, μεταξύ άλλων, με την ενάγουσα [Ludwig-Bölkow-Systemtechnik], επιχείρηση παροχής συμβουλών σε θέματα τεχνολογίας και στρατηγικής, η οποία δραστηριοποιείται κυρίως στους τομείς της ενέργειας, της κινητικότητας και της αειφορίας.
  - 2 Ως προς την πρώτη σύμβαση, η οποία αφορούσε το έργο με τίτλο “Development of a harmonised ‘European Hydrogen Energy Roadmap’ by a balanced group of partners from industry, European regions and technical and socio-economic scenario and modelling experts” (ανάπτυξη ενιαίου “ευρωπαϊκού χάρτη για την ενέργεια υδρογόνου” από ομάδα αποτελούμενη ισομερώς από εταίρους του κλάδου της βιομηχανίας, ευρωπαϊκών περιφερειών και από ειδικούς σε τεχνικά και κοινωνικοοικονομικά σενάρια και στην προτυποποίηση) (στο εξής: “έργο HyWays”), καθώς και ως προς τη δεύτερη σύμβαση, η οποία αντιστοιχούσε στο έργο με τίτλο “Handbook for Approval of Hydrogen Refuelling Stations” (εγχειρίδιο για την έγκριση σταθμών ανεφοδιασμού υδρογόνου) (στο εξής: έργο HyApproval), η ενάγουσα ενεργούσε ως συντονίστρια. Όσον αφορά την τρίτη σύμβαση, η οποία αντιστοιχούσε στο έργο με τίτλο “Harmonisation of Standards and Regulations for a sustainable Hydrogen and Fuel Cell Technology” (εναρμόνιση προτύπων και ρυθμίσεων για μια βιώσιμη τεχνολογία του υδρογόνου και των κυψελών καυσίμου) (στο εξής: έργο HarmonHy), η ενάγουσα αποτελούσε απλώς ένα εκ των συμβαλλομένων μερών της κοινοπραξίας.
  - 3 Σύμφωνα με το άρθρο 12 εκάστης των συμβάσεων, οι συμβάσεις διέπονται από το βελγικό δίκαιο.
  - 4 Το άρθρο 13 των εν λόγω συμβάσεων προβλέπει ρήτρα διαιτησίας με την οποία διευκρινίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να αποφαινεται επί των διαφορών μεταξύ της Επιτροπής και των αντισυμβαλλομένων σχετικών με το κύρος, την εφαρμογή ή την ερμηνεία των εν λόγω συμβάσεων.

- 5 Οι γενικοί όροι οι οποίοι, κατά το άρθρο 14 εκάστης των συμβάσεων, αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα αυτών, περιλαμβάνουν ένα πρώτο μέρος που αφορά, μεταξύ άλλων, την εκτέλεση των επίμαχων έργων, τη λήξη των συμβάσεων και την ευθύνη (σημεία II.2 έως II.18), ένα δεύτερο μέρος το οποίο αφορά τις οικονομικής φύσεως διατάξεις και τις επιθεωρήσεις, τους οικονομικούς ελέγχους, τις επιστροφές και τις κυρώσεις (σημεία II.19 έως II.31) και ένα τρίτο μέρος σχετικό με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (σημεία II.32 έως II.36).
- 6 Το σημείο II.19, παράγραφος 1, των γενικών όρων προσδιορίζει τις επιλέξιμες προς χρηματοδότηση της Ένωσης δαπάνες και προβλέπει τα εξής:
- “Οι επιλέξιμες δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την υλοποίηση του έργου πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- a) πρέπει να είναι πραγματικές, εύλογες από οικονομικής απόψεως και αναγκαίες για την εκτέλεση του έργου·
  - b) πρέπει να προσδιορίζονται σύμφωνα με τις συνήθεις αρχές λογιστικής του αντισυμβαλλομένου·
  - c) πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια του έργου όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2 [...]·
  - d) πρέπει να έχουν καταχωρισθεί στα λογιστικά βιβλία του αντισυμβαλλομένου που τις πραγματοποίησε, το αργότερο κατά την ημερομηνία εκδόσεως του προβλεπόμενου από το σημείο II.26 πιστοποιητικού οικονομικού ελέγχου. Οι λογιστικές διαδικασίες που εφαρμόζονται για την καταχώριση των δαπανών και των εσόδων πρέπει να είναι σύμφωνες με τους λογιστικούς κανόνες του κράτους στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο αντισυμβαλλόμενος και να καθιστούν δυνατή την άμεση συσχέτιση των δαπανών και των εσόδων από την υλοποίηση του έργου με τις συνολικές δηλώσεις που αφορούν το σύνολο της δραστηριότητας του αντισυμβαλλομένου [...]”.
- 7 Στο σημείο II.19, παράγραφος 2, στοιχεία a έως h, των γενικών όρων μνημονεύονται οκτώ κατηγορίες μη επιλέξιμων δαπανών. Στο σημείο II.19, παράγραφος 2, στοιχείο i, προστίθεται η επισήμανση ότι μη επιλέξιμες είναι όλες οι δαπάνες που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1.
- 8 Τα σημεία II.20 και II.21 των γενικών όρων προσδιορίζουν δύο είδη δαπανών που είναι επιλέξιμες υπό τις προϋποθέσεις του σημείου II.19, ήτοι, πρώτον, τις άμεσες δαπάνες, που προκύπτουν απευθείας από τα έργα και, δεύτερον, τις έμμεσες δαπάνες, που δεν προκύπτουν απευθείας από τα έργα, αλλά μπορούν να ταυτοποιηθούν και να δικαιολογηθούν από το λογιστικό σύστημα του αντισυμβαλλομένου ως πραγματοποιηθείσες σε συνάφεια με τις άμεσες δαπάνες.
- 9 Το σημείο II.22, παράγραφος 1, των γενικών όρων προβλέπει τρία πρότυπα δηλώσεως δαπανών, μεταξύ των οποίων το πρότυπο της πλήρους δαπάνης, το οποίο χρησιμοποιείται για τον καταλογισμό, από τους συμβαλλομένους, των άμεσων και των έμμεσων επιλέξιμων δαπανών, και το πρότυπο της πλήρους δαπάνης με κατ’ αποκοπήν συντελεστή, το οποίο χρησιμοποιείται για τον καταλογισμό, από τους συμβαλλομένους, των άμεσων επιλέξιμων δαπανών, με τη χρήση κατ’ αποκοπήν συντελεστή για τις έμμεσες δαπάνες. Αυτός ο κατ’ αποκοπήν συντελεστής ισούται με το 20 % του συνόλου των άμεσων δαπανών πλην των δαπανών των συμβάσεων υπεργολαβίας και θεωρείται ότι καλύπτει όλες τις έμμεσες δαπάνες που ο συμβαλλόμενος πραγματοποιεί στο πλαίσιο του έργου.
- 10 Το σημείο II.24, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, των γενικών όρων ορίζει ότι η επιδότηση της Ένωσης δεν μπορεί να αποτελεί πηγή κέρδους για τους συμβαλλομένους.

11 Κατά το σημείο II.29, παράγραφος 1, των γενικών όρων, οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της συμβάσεως και έως και πέντε έτη μετά την περάτωση του έργου η Επιτροπή δύναται να διενεργεί οικονομικούς ελέγχους. Οι οικονομικοί αυτοί έλεγχοι μπορούν να αφορούν τις επιστημονικές, χρηματοοικονομικές, τεχνολογικές και άλλες πτυχές της ορθής εκτελέσεως του έργου και της συμβάσεως, όπως τις αρχές λογιστικής και διαχείρισεως.

12 Το σημείο II.30 των γενικών όρων έχει ως εξής:

“Υπό την επιφύλαξη των λοιπών όρων της παρούσας συμβάσεως, οι συμβαλλόμενοι συμφωνούν ότι [η Ένωση], στο πλαίσιο προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της, έχει το δικαίωμα να απαιτεί κατ’ αποκοπήν αποζημίωση από συμβαλλόμενο του οποίου οι δαπάνες αποδεικνύονται υπέρμετρες και ο οποίος, συνεπεία τούτου, έχει αδικαιολογήτως εισπράξει από την [Ένωση] επιδότηση. Η κατ’ αποκοπήν αποζημίωση οφείλεται πλέον της επιστροφής, από τον αντισυμβαλλόμενο, της αδικαιολογήτως εισπραχθείσας επιδοτήσεως.

1. Το ύψος της αποκοπήν αποζημίσεως πρέπει να είναι ανάλογο προς την καθ’ υπερβολήν πραγματοποιηθείσα δαπάνη και προς την αδικαιολογήτως εισπραχθείσα επιδότηση της [Ένωσης]. Το ύψος της αποκοπήν αποζημίσεως υπολογίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο:

Κατ’ αποκοπήν αποζημίωση = αδικαιολογήτως εισπραχθείσα επιδότηση × (καθ’ υπερβολήν πραγματοποιηθείσα δαπάνη/συνολικό ζητηθέν ποσό)

Κατά τον υπολογισμό της κατ’ αποκοπήν αποζημίσεως λαμβάνεται υπόψη αποκλειστικώς η περίοδος που αντιστοιχεί στην επιδότηση της [Ένωσης] την οποία ο συμβαλλόμενος ζήτησε για την περίοδο αυτήν. Η κατ’ αποκοπήν αποζημίωση δεν υπολογίζεται με αναφορά στη συνολική επιδότηση της [Ένωσης].

2. Η Επιτροπή κοινοποιεί στον συμβαλλόμενο τον οποίο θεωρεί υπόχρεο προς καταβολή κατ’ αποκοπήν αποζημίσεως τη σχετική αίτησή της διά συστημένης επιστολής με αποδεικτικό παραλαβής. Ο συμβαλλόμενος έχει στη διάθεσή του προθεσμία 30 ημερών προκειμένου να απαντήσει στην αίτηση αποζημίσεως της [Ένωσης].

3. Η διαδικασία για την απόδοση αδικαιολογήτως εισπραχθείσας επιδοτήσεως και για την καταβολή κατ’ αποκοπήν αποζημίσεως θα καθορισθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του σημείου II.31.

4. Η Επιτροπή δικαιούται να αξιώσει αποζημίωση για οιαδήποτε καθ’ υπερβολήν πραγματοποιηθείσα δαπάνη η οποία διαπιστώνεται μετά τη λήξη της συμβάσεως, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως 6.

5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν θίγουν τις διοικητικές ή χρηματοοικονομικές κυρώσεις που η Επιτροπή δύναται να επιβάλει σε οιονδήποτε εκ των συμβαλλομένων δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις σύμφωνα με τον οικονομικό κανονισμό ούτε οιοδήποτε άλλο διορθωτικό μέτρο αστικής φύσεως στο οποίο [η Ένωση] ή άλλος συμβαλλόμενος δικαιούται να προσφύγει. Οι εν λόγω διατάξεις δεν αποκλείουν εξάλλου την κίνηση ποινικών διαδικασιών εκ μέρους των αρχών των κρατών μελών.

6. Αφετέρου, σύμφωνα με τον οικονομικό κανονισμό, στον συμβαλλόμενο στον οποίο καταλογίζεται σοβαρή παράβαση των συμβατικών υποχρεώσεών του θα μπορεί να επιβάλλεται χρηματοοικονομική κύρωση το ύψος της οποίας θα κυμαίνεται σε ποσοστό από 2 % έως 10 % του ποσού της επιδοτήσεως που αυτός θα έχει λάβει από την [Ένωση]. Τα ποσοστά αυτά θα μπορούν να αυξάνονται, αντιστοίχως σε 4 και 20 %, σε περίπτωση υποτροπής εντός των πέντε ετών που έπονται της πρώτης παραβάσεως.”

13 Τον Φεβρουάριο του 2008 η Επιτροπή διενήργησε, κατ’ εφαρμογήν του σημείου II.29 των γενικών όρων, οικονομικό έλεγχο προς εξακρίβωση της προσήκουσας εκτελέσεως των επίμαχων συμβάσεων.

- 14 Στις 17 Μαρτίου 2011 η Επιτροπή κοινοποίησε στην ενάγουσα σχέδιο εκθέσεως οικονομικού έλεγχου. Με έγγραφα της 21ης και της 22ας Απριλίου 2011 η ενάγουσα τοποθετήθηκε επί του εν λόγω έργου.
- 15 Στις 25 Ιουλίου 2011 η Επιτροπή διαβίβασε στην ενάγουσα το τελικό κείμενο της εκθέσεως οικονομικού έλεγχου. Κατά την έκθεση αυτήν, η ενάγουσα είχε καθορίσει σε υπέρμετρα υψηλό επίπεδο τις επιλέξιμες δαπάνες προσωπικού της. Εξάλλου, κατά την ίδια έκθεση, δαπάνες που άπτονταν της έρευνας είχαν εσφαλμένως χαρακτηριστεί ως διαχειριστικές δαπάνες. Τέλος, από την έκθεση προέκυπτε ότι δεν είχαν δηλωθεί τόκοι επί των προκαταβολών συνολικού ύψους 1 707,40 ευρώ.
- 16 Ως προς τις τρεις συμβάσεις οι οποίες κατά τον χρόνο εκείνον είχαν τερματισθεί και για τις οποίες είχε καταβληθεί στο σύνολό του το υπόλοιπο ποσό της οικονομικής συμμετοχής της Ένωσης, η Επιτροπή ενημέρωσε την ενάγουσα ότι θα της κοινοποιούσε χρεωστικά σημειώματα.
- 17 Από τις 10 Αυγούστου 2011 έως τις 11 Νοεμβρίου 2013 συνεχίστηκε η αλληλογραφία μεταξύ της ενάγουσας και της Επιτροπής, στο πλαίσιο της οποίας τα μέρη εξέφρασαν τις αντίθετες απόψεις τους επί των πορισμάτων της τελικής εκθέσεως οικονομικού ελέγχου.
- 18 Στις 9 Δεκεμβρίου 2013 η Επιτροπή κοινοποίησε στην ενάγουσα διάφορα χρεωστικά σημειώματα. Από τα σημειώματα αυτά προκύπτει ότι το προς ανάκτηση από την Επιτροπή ποσό ανερχόταν σε 218 539,62 ευρώ για το έργο HyWays, σε 75 407,06 ευρώ για το έργο HyApproval και σε 47 128,39 ευρώ για το έργο HarmonHy. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή αξίωσε από την ενάγουσα κατ' αποκοπήν αποζημιώσεις κατ' εφαρμογήν του σημείου Π.30 των γενικών όρων, ύψους 60 402,30 ευρώ για το έργο HyWays, 11 019,61 ευρώ για το έργο HyApproval και 10 002,17 ευρώ για το έργο HarmonHy.
- 19 Μετά την άσκηση της αγωγής, η Επιτροπή εξέδωσε υπέρ της ενάγουσας τα χρεωστικά σημειώματα υπ' αριθ. 3 233 150 004, 3 233 150 005 και 3 233 150 006, για ποσά ύψους 108 753,52 ευρώ, 10 875,35 ευρώ και 23 404,88 ευρώ, αντιστοίχως.»

Η αγωγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 3 Με δικόγραφο που κατέθεσε στις 20 Ιανουαρίου 2014 στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου η ενάγουσα και ήδη αναιρεσείουσα άσκησε αγωγή με αίτημα να αναγνωρισθεί, πρώτον, ότι η Επιτροπή δεν είχε υπολογίσει τις δαπάνες των τριών πρώτων έργων σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους, δεύτερον, ότι στο πλαίσιο του έργου HyWays, το ποσό της επιδοτήσεως της Ένωσης που η ενάγουσα είχε εισπράξει ήταν χαμηλότερο του αναγραφόμενου στα δύο χρεωστικά σημειώματα που είχαν εκδοθεί από την Επιτροπή, τρίτον, ότι η Επιτροπή είχε εσφαλμένα τροποποιήσει τον χαρακτηρισμό δαπανών από διαχειριστικές σε δαπάνες έρευνας στο πλαίσιο του έργου HyApproval, τέταρτον, ότι η ενάγουσα δεν ήταν υποχρεωμένη να καταβάλει κατ' αποκοπήν αποζημιώσεις στην Επιτροπή στο πλαίσιο των τριών έργων και, τέλος, πέμπτον, ότι η Επιτροπή είχε εσφαλμένα εκδώσει τα επίμαχα χρεωστικά σημειώματα, καθώς τα ποσά που η ενάγουσα όφειλε ήταν χαμηλότερα εκείνων που αναγράφονταν στα εν λόγω σημειώματα.
- 4 Προς στήριξη της αγωγής της η ενάγουσα προέβαλε, κατ' ουσίαν, τέσσερα επιχειρήματα. Πρώτον, η ενάγουσα υποστήριξε ότι εσφαλμένως η Επιτροπή είχε απορρίψει την προτεινόμενη από την ίδια μέθοδο υπολογισμού των δαπανών έργου. Δεύτερον, κατά την ενάγουσα, η Επιτροπή είχε εσφαλμένα θεωρήσει ότι η ίδια είχε λάβει στο πλαίσιο του έργου HyWays επιδότηση ύψους 604 240,79 ευρώ. Τρίτον, η ενάγουσα υποστήριξε ότι ο νέος χαρακτηρισμός, από την Επιτροπή, ορισμένων δαπανών που είχαν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της σύμβασσης για το έργο HyApproval ήταν εσφαλμένος. Τέλος, κατά την ενάγουσα, η Επιτροπή αδικαιολογήτως αξίωσε κατ' αποκοπήν αποζημίωση.

- 5 Ως προς το δεύτερο και το τρίτο εκ των αιτημάτων, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι παρείλκε πλέον η απόφαση επ' αυτών, δεδομένου ότι η Επιτροπή, εκδίδοντας τα χρεωστικά σημειώματα υπ' αριθ. 3 233 150 004 και 3 233 150 006, είχε αναγνωρίσει το βάσιμο των αξιώσεων της ενάγουσας.
- 6 Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα της ενάγουσας που αφορούσε τη μέθοδο υπολογισμού των δαπανών έργου. Το Γενικό Δικαστήριο, μεταξύ άλλων, έκρινε, με τη σκέψη 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή είχε ορθώς απορρίψει την προκριθείσα από την ενάγουσα μέθοδο καταχωρίσεως των δαπανών με το σκεπτικό ότι η μέθοδος αυτή κατέληγε στη δήλωση δαπανών οι οποίες δεν ήταν ούτε πραγματικές, ούτε εύλογες από οικονομικής απόψεως ούτε αναγκαίες για την υλοποίηση του έργου, κατά την έννοια του σημείου II.19, παράγραφος 1, στοιχείο α, των γενικών όρων.
- 7 Όσον αφορά το τέταρτο αίτημα, το οποίο αφορούσε τις κατ' αποκοπήν αποζημιώσεις, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε κατά πόσον η εφαρμογή, από την Επιτροπή, του σημείου II.30 των γενικών όρων υπό τις περιστάσεις της προκειμένης περιπτώσεως ήταν σύμφωνη με τους κανόνες του βελγικού αστικού κώδικα που διέπουν την προσφυγή στις ποινικές ρήτρες. Επί τη βάση της εξετάσεως αυτής, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1231 του βελγικού αστικού κώδικα, επεβάλλετο η μείωση των ποσών που η ενάγουσα όφειλε ως κατ' αποκοπήν αποζημιώσεις σε ποσό ίσο με το 10 % των προκαταβολών που είχαν αχρεωστήτως καταβληθεί σε αυτήν.

Αιτήματα των διαδίκων

- 8 Με την αίτηση αναιρέσεως η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο:
  - να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον με αυτήν το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το πρώτο και το πέμπτο εκ των αιτημάτων της·
  - να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον με αυτήν το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα ποσά που η ενάγουσα όφειλε ως κατ' αποκοπήν αποζημιώσεις έπρεπε να μειωθούν σε ποσό ίσο με το 10 % των προκαταβολών που έπρεπε να αποδοθούν στο πλαίσιο των έργων HyWays, HyApproval και HarmonHy, καθώς και να αποφανθεί ότι η ενάγουσα δεν όφειλε να αποδώσει κανένα ποσό ως κατ' αποκοπήν αποζημίωση·
  - να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον με αυτήν το Γενικό Δικαστήριο όρισε ότι η ενάγουσα φέρει τα δικαστικά έξοδά της, και
  - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα της αναιρετικής δίκης, καθώς και στα δικαστικά έξοδα της πρωτοβάθμιας δίκης.
- 9 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως και την καταδίκη της αναιρεσείουσας στα δικαστικά έξοδα.
- 10 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι απαράδεκτη καθόσον αφορά τον καταλογισμό των δικαστικών εξόδων τον οποίο το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση σε σχέση με το δεύτερο και το τρίτο εκ των αιτημάτων της αγωγής, ως προς τα οποία το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι παρέλκει η απόφαση.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

Επί των αιτημάτων της αιτήσεως αναιρέσεως καθόσον αφορούν τις επίμαχες συμβάσεις

- 11 Προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως η αναιρεσείουσα προβάλλει πέντε λόγους αναιρέσεως οι οποίοι αντλούνται, αντιστοίχως, από ελλιπή αιτιολογία, παραβίαση της αρχής της καλής πίστεως, παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων, παράβαση των άρθρων 1162, 1134 και 1135 του βελγικού αστικού κώδικα και, τέλος, από πλάνες περί το δίκαιο σχετικές με τις κατ' αποκοπήν αποζημιώσεις.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 12 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη την υποχρέωσή του αιτιολογήσεως, στις σκέψεις 51, 55 και 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, καθώς απέρριψε τη μέθοδο υπολογισμού της ωριαίας αμοιβής που αυτή είχε εφαρμόσει, με το σκεπτικό ότι η μέθοδος αυτή κατέληγε σε υψηλότερες δαπάνες «οι οποίες δεν ήταν ούτε πραγματικές, ούτε εύλογες από οικονομικής απόψεως ούτε αναγκαίες για την υλοποίηση του έργου», ενώ είχε, εξάλλου, ως αποτέλεσμα να μετάσχει η Επιτροπή «στην κάλυψη του συνόλου των δαπανών της ενάγουσας, ανεξαρτήτως οιασδήποτε εξετάσεως της σχέσεώς τους με τα έργα».
- 13 Η αναιρεσείουσα επισημαίνει ότι η αιτιολογία που διαλαμβάνεται στις εν λόγω σκέψεις είναι ακατάληπτη στον βαθμό κατά τον οποίο ο λόγος που η ίδια προέκρινε (δαπάνες/λογιστικές καταχωρίσιμες εργατοώρες) εμφανίζει πολύ πιο στενό σύνδεσμο με τα έργα τα οποία αφορούν οι συμβάσεις απ' ό,τι ο λόγος που χρησιμοποίησε η Επιτροπή [δαπάνες/σύνολο εργατοωρών (λογιστικές καταχωρίσιμων και μη)]. Συγκεκριμένα, κατά την αναιρεσείουσα, ο χρησιμοποιηθείς από την Επιτροπή λόγος εμπερικλείει όχι μόνον άλλα έργα, αλλά και το σύνολο των άσχετων προς τα έργα εργατοωρών.
- 14 Με το υπόμνημά της απαντήσεως η αναιρεσείουσα επισημαίνει ότι οι γνώσεις που αποκτώνται στο πλαίσιο της παρακολούθησεως των έργων μετά την περάτωσή τους καθώς και στο πλαίσιο της επιμορφώσεως εξασφαλίζουν και βελτιώνουν την ποιότητα όλων των έργων. Επομένως, οι δαπάνες που αντιστοιχούν στην παρακολούθηση των έργων και στην επιμόρφωση είναι επιλέξιμες δαπάνες, δυνάμει του σημείου II.19, παράγραφος 1, και του σημείου II.20, παράγραφος 1, των γενικών όρων.
- 15 Η Επιτροπή εκτιμά ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 16 Υπενθυμίζεται, κατ' αρχάς, ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως που προβλέπεται από το άρθρο 296 ΣΛΕΕ συνιστά ουσιώδη τύπο που πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα του βασίμου της αιτιολογίας, δεδομένου ότι το ζήτημα αυτό αφορά την ουσιαστική νομιμότητα της επίμαχης πράξεως. Συγκεκριμένα, η αιτιολογία αποφάσεως συνίσταται στη ρητή παράθεση του σκεπτικού στο οποίο αυτή στηρίζεται. Εάν το σκεπτικό αυτό ενέχει πλημμέλειες, αυτές πλήττουν την ουσιαστική νομιμότητα της αποφάσεως, αλλά όχι την αιτιολογία της, η οποία μπορεί να είναι επαρκής έστω και αν παραθέτει εσφαλμένο σκεπτικό. Συνεπώς, οι αιτιάσεις και τα επιχειρήματα που σκοπούν στην αμφισβήτηση του βασίμου πράξεως είναι αλυσιτελή στο πλαίσιο λόγου αντλούμενου από έλλειψη αιτιολογίας ή από ανεπαρκή αιτιολογία (απόφαση της 18ης Ιουνίου 2015, Ipatau κατά Συμβουλίου, C-535/14 P, EU:C:2015:407, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 17 Στον βαθμό κατά τον οποίο τα επιχειρήματα που η αναιρεσείουσα προβάλλει προς στήριξη του πρώτου λόγου αναιρέσεως μπορούν να εκληφθούν ως επιχειρήματα με τα οποία αυτή επιχειρεί είτε να θέσει υπό αμφισβήτηση το βάσιμο της εκτιμήσεως του Γενικού Δικαστηρίου περί της μεθόδου

υπολογισμού της ωριαίας αμοιβής είτε να τεκμηριώσει τη θέση ότι η αιτιολογία που το Γενικό Δικαστήριο διέλαβε στις σκέψεις 51, 55 και 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι αντιφατική και ασαφής, τα επιχειρήματα αυτά πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

- 18 Συγκεκριμένα, με τις σκέψεις 46 έως 48 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο, αρχικώς, υπενθύμισε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της χρηματοδότησεως που η Ένωση χορηγεί στο πλαίσιο συμβάσεων επιδοτήσεως και, εν συνεχεία, εξέτασε, υπό το πρίσμα των χαρακτηριστικών αυτών, κατά πόσον η Επιτροπή είχε το δικαίωμα να απορρίψει την εφαρμοζόμενη από την ενάγουσα μέθοδο προσδιορισμού των επιλέξιμων δαπανών ως αντίθετη προς τους συμβατικούς όρους.
- 19 Με τη σκέψη 51 της εν λόγω αποφάσεως το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι η εφαρμοζόμενη από την ενάγουσα μέθοδος υπολογισμού «έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό ορισμένων δεδουλευμένων ωρών των συνεργατών της από τον υπολογισμό της ωριαίας αμοιβής, όπως των ωρών που σχετίζονται με την παρακολούθηση του έργου μετά την περάτωση, την επιμόρφωση, τη συμμετοχή σε συνέδρια, την προσέγγιση πελατών και τη διαχείριση των επαφών με τους πελάτες, για τον λόγο ότι οι ώρες αυτές δεν είναι αφιερωμένες στην παροχή υπηρεσιών προς το σύνολο των εντολέων της ενάγουσας και, κατά συνέπεια, δεν είναι λογιστικώς καταχωρίσιμες». Κατά το Γενικό Δικαστήριο, «εξ αυτού συνάγεται ότι η βάση που χρησιμεύει ως παρονομαστής του λόγου είναι στενότερη εκείνης που αποτελείται από το σύνολο των εργατωρών, με αποτέλεσμα η ωριαία αμοιβή να εμφανίζεται υψηλότερη, και ότι, ως εκ τούτου, εφόσον αυτή εφαρμοσθεί στις ώρες εργασίας που πράγματι πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των έργων, συνεπάγεται δήλωση υψηλότερων δαπανών».
- 20 Με τη σκέψη 55 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε «ότι η μείωση της βάσεως υπολογισμού της ωριαίας αμοιβής και η συνακόλουθη αύξηση του επιπέδου των επιλέξιμων δαπανών έχουν ως αποτέλεσμα τη συμμετοχή της Επιτροπής στην κάλυψη του συνόλου των δαπανών της ενάγουσας, ανεξαρτήτως οιασδήποτε εξετάσεως της σχέσεώς τους με τα έργα που αποτελούν αντικείμενο χρηματοδότησεως της Ένωσης». Εξ αυτού, με τη σκέψη 56 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε ότι, «μολονότι μια τέτοια προσέγγιση δύναται να θεωρηθεί θεμιτή στο πλαίσιο παραδοσιακής συμβάσεως παροχής υπηρεσιών, [...] δεν είναι συμβατή με τις ιδιαιτερότητες των επίμαχων συμβάσεων επιδοτήσεως».
- 21 Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το καθοριστικής σημασίας ζήτημα δεν ήταν αν ο λόγος που η ενάγουσα εφάρμοζε εμφάνιζε στενό σύνδεσμο με τα επίμαχα στις συμβάσεις επιδοτήσεως έργα, αλλά αν, κατ' εφαρμογήν του συγκεκριμένου λόγου, οι δαπάνες επιμερίζονταν σε όλες τις ώρες εργασίας, περίπτωση η οποία θα εξασφάλιζε ότι ο προϋπολογισμός της Ένωσης δεν χρηματοδοτεί τις δαπάνες που σχετίζονται με την παρακολούθηση του έργου μετά την περάτωσή του, την επιμόρφωση, τη συμμετοχή σε συνέδρια, την προσέγγιση πελατών και τη διατήρηση των επαφών με τους πελάτες.
- 22 Επομένως, η διαλαμβανόμενη στη σκέψη 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως κρίση του Γενικού Δικαστηρίου ότι ορθώς η Επιτροπή είχε απορρίψει την προκριθείσα από την ενάγουσα μέθοδο καταχωρίσεως των δαπανών, με το σκεπτικό ότι η μέθοδος αυτή οδηγούσε σε δήλωση δαπανών οι οποίες δεν ήταν ούτε πραγματικές, ούτε εύλογες από οικονομικής απόψεως ούτε αναγκαίες για την υλοποίηση του έργου, κατά την έννοια του σημείου II.19 των γενικών όρων, δεν ενέχει αντίφαση.
- 23 Συνεπώς, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 24 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, παραλείποντας να αναγνωρίσει ότι η Επιτροπή είχε παραβιάσει τη γενική αρχή της καλής πίστεως η οποία πρέπει να διέπει τις σχέσεις μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Ένωσης και των παραγόντων της αγοράς, παραβίασε το ίδιο την εν λόγω αρχή.
- 25 Με το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παραβίασε την εν λόγω αρχή στον βαθμό κατά τον οποίο παρέλειψε να προσδιορίσει, στα σημεία Π.19 επ. των γενικών όρων, τον τρόπο κατά τον οποίο οι επιλέξιμες δαπάνες θα έπρεπε να υπολογισθούν από τον αντισυμβαλλόμενο της. Η αναιρεσείουσα εκτιμά ότι η Επιτροπή περιορίσθηκε σε διατύπωση γενικών αρχών και σε παραπομπή, με το σημείο Π.19, παράγραφος 1, στοιχείο b, των γενικών όρων, στις συνήθεις αρχές λογιστικής του αντισυμβαλλομένου. Η αναιρεσείουσα διευκρινίζει ότι η αρχή της καλής πίστεως αποτελεί τμήμα των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης που έχουν αναγνωρισθεί από το Δικαστήριο. Επικαλείται δε συναφώς διάφορες αποφάσεις, μεταξύ των οποίων, την απόφαση της 12ης Ιουλίου 1957, *Algera* κ.λπ. κατά Κοινής Συνελεύσεως ΕΚΑΧ (7/56 και 3/57 έως 7/57, EU:C:1957:7, σ. 157), καθώς και της 29ης Απριλίου 2004, *IPK-München* και Επιτροπή (C-199/01 P και C-200/01 P, EU:C:2004:249, σκέψη 78).
- 26 Στο πλαίσιο του δευτέρου σκέλους του δευτέρου λόγου αναιρέσεως η αναιρεσείουσα εκτιμά ότι το Γενικό Δικαστήριο, απορρίπτοντας, με τις σκέψεις 50 έως 63 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την προκριθείσα από την ίδια μέθοδο υπολογισμού της ωριαίας αμοιβής και αρκούμενο στη διαπίστωση, με τη σκέψη 59 της εν λόγω αποφάσεως, ότι η παραπομπή στο πρότυπο πλήρους δαπάνης δεν απεδείκνυε τη συμβατότητα της χρησιμοποιηθείσας από την ίδια μεθόδου υπολογισμού, μεταξύ άλλων, με το σημείο Π.19, παράγραφος 1, στοιχείο a, των γενικών όρων, παραβίασε ομοίως την εν λόγω αρχή.
- 27 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος και, επικουρικώς, ότι ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 28 Ως προς το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, το οποίο αντλείται από παραβίαση, εκ μέρους της Επιτροπής, της αρχής της καλής πίστεως, γενικής αρχής του δικαίου της Ένωσης, διαπιστώνεται ότι, με το επιχείρημα που προβάλλει προς στήριξή του, η αναιρεσείουσα αμφισβητεί απλώς την απόφαση της Επιτροπής. Κατά συνέπεια, ένα τέτοιο επιχείρημα, το οποίο δεν βάλλει κατά της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, είναι απαράδεκτο στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως.
- 29 Ως προς το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, το οποίο αντλείται από παραβίαση, εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, της αρχής της καλής πίστεως, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ενδεχόμενη αναγνώριση σε διάδικο της δυνατότητας να προβάλει το πρώτον ενώπιον του Δικαστηρίου ισχυρισμό που δεν είχε προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου θα ισοδυναμούσε με τη δυνατότητα υποβολής στην κρίση του Δικαστηρίου διαφοράς με αντικείμενο ευρύτερο εκείνου της διαφοράς που εκδίκασε το Γενικό Δικαστήριο. Στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου περιορίζεται κατ' αρχήν στον έλεγχο της εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτίμησης των ισχυρισμών που συζητήθηκαν ενώπιόν του. Επιχείρημα που δεν προβλήθηκε πρωτοδίκως δεν μπορεί πάντως να θεωρηθεί νέος ισχυρισμός, απαράδεκτος κατ' αναίρεση, εάν το επιχείρημα αυτό αποτελεί απλώς περαιτέρω ανάπτυξη επιχειρήματος που είχε προβληθεί στο πλαίσιο λόγου περιλαμβανομένου στο εισαγωγικό δικόγραφο που είχε κατατεθεί

ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (απόφαση της 28ης Ιουλίου 2016, Tomana κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, C-330/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:601, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 30 Εφόσον με το δεύτερο αυτό σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να αναγνωρίσει ότι η Επιτροπή είχε παραβιάσει την αρχή της καλής πίστεως, διαπιστώνεται ότι πρόκειται για επιχείρημα που δεν προβλήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Συνεπώς, το επιχείρημα αυτό είναι καινοφανές και πρέπει να θεωρηθεί απαράδεκτο.
- 31 Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 32 Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων.
- 33 Με το πρώτο σκέλος του υπό εξέταση λόγου αναιρέσεως η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε τα αποδεικτικά στοιχεία και τα πραγματικά περιστατικά που αυτή επεκαλείτο προς στήριξη των επιχειρημάτων της, κρίνοντας, με τις σκέψεις 55, 56 και 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η εφαρμοζόμενη από την ίδια μέθοδος καταχωρίσεως των δαπανών οδηγούσε σε δήλωση δαπανών οι οποίες δεν ήταν ούτε πραγματικές ούτε εύλογες από οικονομικής απόψεως ούτε αναγκαίες για την εκτέλεση των έργων και, συνεπώς, δεν μπορούσαν να θεωρηθούν επιλέξιμες για την υλοποίηση των επίμαχων έργων. Η αναιρεσείουσα διευκρινίζει συναφώς ότι, με τη σκέψη 46 της αποφάσεως αυτής, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε «ότι οι επιλέξιμες δαπάνες δεν [θα έπρεπε] να έχουν ως συνέπεια την επίτευξη κέρδους εκ μέρους του συμβαλλομένου». Πλην όμως, αφενός, στο πλαίσιο της αγωγής της, η αναιρεσείουσα είχε υποστηρίξει ότι η μέθοδος υπολογισμού που εφάρμοζε δεν συνεπαγόταν την εκ μέρους της πραγματοποίηση κέρδους, αλλά, αντιθέτως, ηδύνατο, στην πιο ακραία περίπτωση, να έχει ως αποτέλεσμα την κάλυψη των σχετικών με τα έργα δαπανών της, ενώ η μέθοδος υπολογισμού της Επιτροπής συνεπαγόταν για την ίδια σημαντικές απώλειες. Αφετέρου, κατά την αναιρεσείουσα, η αιτιολογία που διαλαμβάνεται στη σκέψη 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως βασίζεται σε πεπλανημένα στοιχεία, στον βαθμό κατά τον οποίο τα στοιχεία αυτά είναι αντίθετα προς εκείνα που η ίδια επικαλέσθηκε και απέδειξε.
- 34 Με το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι έκρινε, χωρίς να έχει συλλέξει αποδείξεις περί της εφαρμοζόμενης από την ίδια μεθόδου υπολογισμού, ότι αυτή είχε πραγματοποιήσει κέρδος και ότι εξέλειπε ο αρκούντως στενός σύνδεσμος μεταξύ των προβαλλόμενων δαπανών και των επίμαχων έργων.
- 35 Με το τρίτο σκέλος του ιδίου λόγου αναιρέσεως η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν παρέσχε ορισμό του «συνόλου των δαπανών» όταν επισήμανε, με τη σκέψη 55 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η μέθοδος υπολογισμού της ενάγουσας είχε ως αποτέλεσμα τη συμμετοχή της Επιτροπής «στην κάλυψη του συνόλου των δαπανών της ενάγουσας».
- 36 Τέλος, με το τέταρτο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε προδήλως τα επιχειρήματα της Επιτροπής, καθόσον, με τη σκέψη 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έκρινε ότι η ερμηνεία των σημείων Π.19 επ. των γενικών όρων ήταν «σαφής». Κατά την αναιρεσείουσα, η ερμηνεία των όρων αυτών ήταν αμφίσημη ομοίως όσον αφορά την Επιτροπή, καθώς, προκειμένου για τον αριθμητή του λόγου της ημερήσιας αμοιβής, ελάμβανε υπόψη άλλοτε τις «δαπάνες προσωπικού» και άλλοτε «το σύνολο των δαπανών».
- 37 Η Επιτροπή εκτιμά ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 38 Κατά πάγια νομολογία, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να διαπιστώσει τα πραγματικά περιστατικά, εκτός αν η ανακρίβεια των διαπιστώσεων του προκύπτει από τα έγγραφα της δικογραφίας που του υποβλήθηκαν, καθώς και το μόνο αρμόδιο να εκτιμήσει τα αποδεικτικά στοιχεία που λαμβάνει υπόψη. Επομένως, η διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών και η εκτίμηση των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων, υπό την επιφύλαξη της περιπτώσεως παραμορφώσεώς τους, δεν αποτελούν νομικό ζήτημα υποκείμενο, ως τέτοιο, στον έλεγχο του Δικαστηρίου (απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 2015, Επιτροπή κατά ANKO, C-78/14 P, EU:C:2015:732, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 39 Οσάκις ο αναιρεσείων προβάλλει παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, οφείλει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 256 ΣΛΕΕ, του άρθρου 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 168, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, να προσδιορίζει επακριβώς τα στοιχεία τα οποία, κατά την άποψή του, παραμόρφωσε το Γενικό Δικαστήριο και να καταδεικνύει τα σφάλματα αναλύσεως στα οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την εκτίμησή του και τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα την παραμόρφωση αυτήν. Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, η παραμόρφωση πρέπει να προκύπτει προδήλως από τα στοιχεία της δικογραφίας, χωρίς να καθίσταται αναγκαία η νέα εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων (απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2016, Επιτροπή κατά Γαλλίας και Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, σκέψη 99 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 40 Μολονότι με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως η αναιρεσείουσα προβάλλει παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων, διαπιστώνεται ότι, με το πρώτο και το τέταρτο σκέλος του συγκεκριμένου λόγου αναιρέσεως, αυτή περιορίζεται σε επίκριση των εκτιμήσεων περί των πραγματικών περιστατικών στις οποίες το Γενικό Δικαστήριο προέβη, αφενός, με τις σκέψεις 55, 56 και 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κατά τις οποίες η εφαρμοζόμενη από την αναιρεσείουσα μέθοδος υπολογισμού οδηγεί κατ' ουσίαν σε δήλωση δαπανών οι οποίες δεν ήταν ούτε πραγματικές ούτε εύλογες από οικονομικής απόψεως ούτε αναγκαίες για την υλοποίηση των επίμαχων έργων και, αφετέρου, με τη σκέψη 61 της αποφάσεως αυτής, κατά την οποία τα σημεία II.19 έως II.21 των γενικών όρων ήταν σαφή. Η αναιρεσείουσα επιδιώκει κατ' ουσίαν νέα ερμηνεία των πραγματικών περιστατικών από το Δικαστήριο, χωρίς να προσδιορίζει επακριβώς τα αποδεικτικά στοιχεία που παραμορφώθηκαν από το Γενικό Δικαστήριο. Το πρώτο και το τέταρτο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως πρέπει, συνεπώς, να θεωρηθούν απαράδεκτα.
- 41 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του συγκεκριμένου λόγου αναιρέσεως, δεν μπορεί να προσάπτεται στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν συνέλεξε τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία, καθώς εναπόκειται στην ενάγουσα να προσκομίσει, εφόσον παρίστατο ανάγκη, το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων που ήταν ικανά να στηρίξουν και να τεκμηριώσουν τα επιχειρήματά της στο πλαίσιο της αγωγής της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (βλ., συναφώς, διάταξη της 30ής Ιουνίου 2015, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, C-575/14 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2015:443, σκέψη 21).
- 42 Ως προς το τρίτο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως, με το οποίο η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν παρέσχε τον ορισμό της φράσεως «το σύνολο των δαπανών» η οποία περιλαμβάνεται στη σκέψη 55 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αρκεί η διαπίστωση ότι το επιχειρήμα αυτό είναι δυσνόητο και αλυσιτελές στο πλαίσιο λόγου αναιρέσεως αντλούμενου από παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων, στον βαθμό κατά τον οποίο δεν αφορά αποδεικτικό στοιχείο.
- 43 Επομένως, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 44 Με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας, με τη σκέψη 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η ερμηνεία των σημείων II.19 έως II.21 των γενικών όρων ήταν σαφής όσον αφορά την επίμαχη μέθοδο προσδιορισμού των δαπανών και ότι, ως εκ τούτου, παρέιλκε η προσφυγή στις αρχές του βελγικού αστικού δικαίου, παρέβη τα άρθρα 1162, 1134 και 1135 του βελγικού αστικού κώδικα.
- 45 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει συναφώς ότι απέκειτο στην Επιτροπή να ορίσει με σαφήνεια και προ της συνάψεως των επίμαχων συμβάσεων τη μέθοδο προσδιορισμού των δαπανών. Η αναιρεσείουσα επισημαίνει ότι, δεδομένου ότι οι σχετικές διευκρινίσεις δεν παρασχέθηκαν, οι συμβάσεις ήταν ανακριβείς επί του σημείου αυτού. Ως εκ τούτου, οι συμβάσεις αυτές έπρεπε να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα των ανωτέρω διατάξεων του βελγικού δικαίου οι οποίες προβλέπουν ότι, σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς την ερμηνεία συμβάσεως, η σύμβαση αυτή ερμηνεύεται εις βάρος αυτού που συνέταξε το κείμενό της και υπέρ εκείνου που ανέλαβε δέσμευση συμβαλλόμενος σε αυτήν και ότι οι αντισυμβαλλόμενοι υπέχουν την υποχρέωση καλόπιστης εκτελέσεως των συμβάσεων. Κατά την αναιρεσείουσα, το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να κρίνει ότι η προταθείσα από την ίδια μέθοδος υπολογισμού της ωριαίας αμοιβής ήταν συμβατή με τους γενικούς όρους των επίμαχων συμβάσεων και με τις προμνησθείσες διατάξεις του βελγικού αστικού κώδικα. Υποστηρίζει ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να κρίνει τα επίμαχα χρεωστικά σημειώματα ως αντίθετα προς τις συμβάσεις και, συνεπώς, ως παράνομα.
- 46 Συναφώς, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει επίσης ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου και, ιδίως, την απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2015, Planet κατά Επιτροπής (C-564/13 P, EU:C:2015:124, σκέψη 21), η ερμηνεία και η εφαρμογή των άρθρων 1162, 1134 και 1135 του βελγικού αστικού κώδικα, ως ζητήματα που άπτονται του εθνικού δικαίου το οποίο διέπει τις συμβάσεις δυνάμει ρήτρα διαιτησίας, αποτελούν νομικό ζήτημα το οποίο δύναται να υποβληθεί στην κρίση του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως.
- 47 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος ή αλυσιτελής.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 48 Με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως η αναιρεσείουσα προσάπτει κατ' ουσίαν στο Γενικό Δικαστήριο ότι, με τη σκέψη 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν εφάρμοσε τα άρθρα 1162, 1134 και 1135 του βελγικού αστικού κώδικα, με το σκεπτικό ότι ο περιλαμβανόμενος στα σημεία II.19 έως II.21 των γενικών όρων ορισμός των επιλέξιμων άμεσων και έμμεσων δαπανών ήταν σαφής και ότι, ως εκ τούτου, παρέιλκε η προσφυγή στις αρχές του βελγικού αστικού δικαίου περί ερμηνείας των συμβάσεων.
- 49 Επισημαίνεται εντούτοις ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, η αναιρεσείουσα αμφισβητεί κατ' ουσίαν την ερμηνεία των σημείων II.19 έως II.21 των γενικών όρων των συμβάσεων επιδοτήσεως βάσει της οποίας το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα σημεία αυτά ήταν σαφή. Πλην όμως, η ερμηνεία συμβατικής διατάξεως στην οποία έχει προβεί το Γενικό Δικαστήριο συνιστά πραγματικό ζήτημα που, ως τέτοιο, δεν υπόκειται στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου (βλ., συναφώς, απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 2015, Επιτροπή κατά ANKO, C-78/14 P, EU:C:2015:732, σκέψη 23).
- 50 Επομένως, ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 51 Με το πρώτο σκέλος του πέμπτου λόγου αναιρέσεως η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη την υποχρέωσή του αιτιολογήσεως καθόσον, με τη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως, απέρριψε, άνευ περαιτέρω διευκρινίσεως, ως «προδήλως αβάσιμα» τα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας τα οποία αντλούνταν από αντίθεση του σημείου II.30 των γενικών όρων προς τα χρηστά ήθη που προστατεύονται από το άρθρο 1172 του βελγικού αστικού κώδικα.
- 52 Με το δεύτερο σκέλος του υπό εξέταση λόγου αναιρέσεως η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέλειψε να εξετάσει το ζήτημα της ακυρότητας του σημείου II.30 των γενικών όρων, ενώ, κατά την άποψή της, το σημείο αυτό είναι αντίθετο προς τα άρθρα 1172 και 1231 του βελγικού αστικού κώδικα. Η αναιρεσείουσα αναγνωρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο περιόρισε τις συνέπειες της εφαρμογής του σημείου II.30 των γενικών όρων. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο, αφενός, με τη σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως, έκρινε ότι το εν λόγω σημείο δεν μπορούσε να τύχει εφαρμογής επί της απλής ζημίας που απορρέει από την καθυστερημένη απόδοση των αχρεωστήτως καταβληθεισών προκαταβολών. Αφετέρου, το Γενικό Δικαστήριο έκανε χρήση της προβλεπόμενης από το άρθρο 1231 του βελγικού αστικού κώδικα δυνατότητας μείωσεως του ποσού των κατ' αποκοπήν αποζημιώσεων που η Επιτροπή δικαιούται να αξιώσει στο 10% του ποσού των αποδοτέων προκαταβολών. Κατά την αναιρεσείουσα, το Γενικό Δικαστήριο προέβη κατ' αυτόν τον τρόπο σε μείωση των αποδοτέων ποσών, χωρίς να αποκλείσει την εφαρμογή του σημείου II.30 των γενικών όρων στην προκειμένη περίπτωση. Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να κηρύξει άκυρο το σημείο II.30 ως αντίθετο προς το άρθρο 1172 του βελγικού αστικού κώδικα και, συνεπώς, να κρίνει ότι η ίδια δεν ήταν υποχρεωμένη να καταβάλει καμία αποζημίωση.
- 53 Η αναιρεσείουσα επικαλείται συναφώς την πάγια νομολογία στον τομέα των καταχρηστικών για τους καταναλωτές ρητρών, κατά την οποία το αρμόδιο δικαστήριο δεν δύναται να περιορίσει καταχρηστικούς γενικούς όρους συμβάσεως αποκλειστικώς στο τμήμα αυτών που παραμένει νόμιμο, αλλά οφείλει, αντιθέτως, να αποκλείσει την εφαρμογή τους έναντι του αντισυμβαλλομένου (απόφαση της 14ης Ιουνίου 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, σκέψεις 58 επ.). Η αναιρεσείουσα εκτιμά ότι η νομολογία αυτή μπορεί να τύχει αναλογικής εφαρμογής εν προκειμένω καθώς η ίδια, όπως οι καταναλωτές, αποτελεί το αδύναμο μέρος της συμβάσεως επιδοτήσεως της Ένωσης το οποίο είναι αναγκασμένο να αποδεχθεί τους συμβατικούς γενικούς όρους της Επιτροπής, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να τους διαπραγματευθεί.
- 54 Η Επιτροπή εκτιμά ότι ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 55 Ως προς το πρώτο σκέλος του πέμπτου λόγου αναιρέσεως, το οποίο αντλείται από πλημμελή αιτιολογία, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, στην αναιρετική δίκη, αφενός, ο έλεγχος του Δικαστηρίου έχει ως αντικείμενο, μεταξύ άλλων, να εξακριβωθεί αν το Γενικό Δικαστήριο απάντησε επαρκώς κατά νόμον στο σύνολο των επιχειρημάτων που προέβαλε ο ενάγων και, αφετέρου, ο λόγος αναιρέσεως που αντλείται από παράλειψη του Γενικού Δικαστηρίου να απαντήσει σε πρωτοδίκως προβληθέντα επιχειρήματα ισοδυναμεί, κατ' ουσίαν, με επίκληση παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως η οποία απορρέει από το άρθρο 36 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο εφαρμόζεται στο Γενικό Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 53, πρώτο εδάφιο, του ιδίου Οργανισμού και του άρθρου 117 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου (απόφαση της 11ης Μαΐου 2017, Dyson κατά Επιτροπής, C-44/16 P, EU:C:2017:357, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 56 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η υποχρέωση αιτιολογήσεως την οποία υπέχει το Γενικό Δικαστήριο δεν επιβάλλει σε αυτό να παρέχει αιτιολογία που να καλύπτει αναλυτικώς και έναν προς έναν όλους τους λόγους που προβάλλουν οι διάδικοι, η δε αιτιολογία του Γενικού Δικαστηρίου μπορεί, ως εκ τούτου, να συνάγεται εμμέσως, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή παρέχει στους μεν ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους το Γενικό Δικαστήριο δεν έκανε δεκτά τα επιχειρήματά τους, στο δε Δικαστήριο τη δυνατότητα να έχει στη διάθεσή του στοιχεία επαρκή ώστε να ασκήσει τον έλεγχο του (απόφαση της 11ης Μαΐου 2017, *Dyson* κατά Επιτροπής, C-44/16 P, EU:C:2017:357, σκέψη 38 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 57 Εν προκειμένω, με τη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε ως προδήλως αβάσιμα τα επιχειρήματα της ενάγουσας τα οποία αντλούνταν από αντίθεση του σημείου II.30 των γενικών όρων προς τα χρηστά ήθη που προστατεύονται από το άρθρο 1172 του βελγικού αστικού κώδικα. Κατ' αυτόν τον τρόπο το Γενικό Δικαστήριο περιορίσθηκε σε απόρριψη των επιχειρημάτων αυτών χωρίς να εκθέσει κάποιον λόγο προς στήριξη αυτής της εκτιμήσεώς του.
- 58 Μολονότι είναι αληθές ότι τα επιχειρήματα της ενάγουσας απορρίφθηκαν ως «προδήλως» αβάσιμα, η απόρριψη επιχειρήματος προβληθέντος από τον ενάγοντα, ακόμη και αν προκύπτει κατά τρόπο πρόδηλο, δεν απαλλάσσει το Γενικό Δικαστήριο από την υποχρέωσή του αιτιολογήσεως της αποφάσεώς του. Συνεπώς, η εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη, πλημμέλεια η οποία δεν δύναται εντούτοις να οδηγήσει εν προκειμένω σε αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.
- 59 Πράγματι, όπως το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε με τη σκέψη 76 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η εξέταση του τετάρτου αιτήματος, που αφορούσε τις κατ' αποκοπήν αποζημιώσεις, προϋπέθετε να εξακριβωθεί αν η εφαρμογή, από την Επιτροπή, του σημείου II.30 υπό τις περιστάσεις της προκειμένης περιπτώσεως ήταν σύμφωνη με τους κανόνες του βελγικού αστικού κώδικα που διέπουν την προσφυγή στις ποινικές ρήτρες. Εφόσον το βελγικό δίκαιο, το οποίο διέπει τις επίμαχες συμβάσεις επιδοτήσεως, προβλέπει την προσφυγή στις ρήτρες αυτές και εφόσον μια τέτοια ποινική ρήτρα έχει ως αποτέλεσμα, σύμφωνα με το άρθρο 1229 του βελγικού αστικού κώδικα και όπως το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε με τις σκέψεις 81 και 82 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την αντιστάθμιση της καθυστερημένης εκπληρώσεως της κύριας παροχής ή της μη εκπληρώσεώς της, η προβλεπόμενη από το σημείο II.30 των γενικών όρων ποινική ρήτρα δεν δύναται να θεωρηθεί παράνομη ή αντίθετη προς τα χρηστά ήθη.
- 60 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του πέμπτου λόγου αναιρέσεως, διαπιστώνεται ότι το σκέλος αυτό βασίζεται στην προκειμένη ότι υπήρξε παράβαση των άρθρων 1172 και 1231 του βελγικού αστικού κώδικα.
- 61 Όπως όμως προκύπτει από την εξέταση του πρώτου σκέλους του πέμπτου λόγου αναιρέσεως, το Γενικό Δικαστήριο δεν παρέβη το άρθρο 1172 του βελγικού αστικού κώδικα. Ως προς το άρθρο 1231 του εν λόγω κώδικα, αρκεί η υπόμνηση ότι, όπως το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ορθώς με τη σκέψη 90 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η διάταξη αυτή δεν εξαρτά το κύρος ποινικής ρήτρας από προϋποθέσεις, αλλά επιτρέπει στον δικαστή να μειώσει το ζητούμενο από τον δανειστή ποσό όταν αυτό υπερβαίνει προδήλως το ύψος του ποσού που οι διάδικοι δικαιούνταν να καθορίσουν προς αποκατάσταση ζημίας απορρέουσας από τη μη εκτέλεση της επίμαχης συμβάσεως.
- 62 Εξάλλου, όσον αφορά το επιχείρημα που η αναιρεσείουσα αντλεί από την απόφαση της 14ης Ιουνίου 2012, *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349), προς στήριξη της θέσεώς της ότι το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να κηρύξει ανεφάρμοστο το σημείο II.30 των γενικών όρων, διαπιστώνεται ότι πρόκειται για επιχείρημα που προβάλλεται το πρώτον ενώπιον του Δικαστηρίου και το οποίο πρέπει να απορριφθεί για λόγους όμοιους με εκείνους που εκτέθηκαν με τη σκέψη 29 της παρούσας αποφάσεως.
- 63 Επομένως, ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Επί των αιτημάτων της αιτήσεως αναίρεσεως καθόσον αφορούν τα έξοδα της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δίκης

- 64 Η ανααιρεσείουσα ζητεί την αναίρεση του σημείου 4 του διατακτικού της ανααιρεσιβαλλομένης αποφάσεως καθό μέρος το Γενικό Δικαστήριο ορίζει ότι αυτή φέρει τα δικαστικά έξοδά της, ομοίως προκειμένου για το δεύτερο και το τρίτο εκ των αιτημάτων της αγωγής, ως προς τα οποία το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι παρέλκει η απόφαση.
- 65 Υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 58, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «αναίρεση δεν χωρεί αποκλειστικά για τον καταλογισμό και το ύψος της δικαστικής δαπάνης». Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, οσάκις οι λοιποί λόγοι αιτήσεως αναίρεσεως έχουν απορριφθεί στο σύνολό τους, τα αιτήματα που αφορούν φερόμενη παρατυπία της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου ως προς τα δικαστικά έξοδα πρέπει να απορρίπτονται ως απαράδεκτα, κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αυτής (βλ., μεταξύ άλλων, διάταξη της 16ης Σεπτεμβρίου 2005, Schmoldt κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-342/04 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2005:562, σκέψη 65 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 66 Επομένως, στον βαθμό κατά τον οποίο οι λοιποί λόγοι της αιτήσεως αναίρεσεως απορρίπτονται στο σύνολό τους, τα αιτήματα που αφορούν φερόμενη παρατυπία της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου ως προς τα δικαστικά έξοδα πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα.
- 67 Εκ του συνόλου των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η αίτηση αναίρεσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 68 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το οποίο εφαρμόζεται στην ανααιρετική δίκη δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού αυτού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικασθεί η ανααιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα και η ανααιρεσείουσα ηττήθηκε, πρέπει αυτή να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναίρεσεως.**
- 2) Καταδικάζει τη Ludwig-Bölkow-Systemtechnik GmbH στα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)